PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY

LAUSUNTO

Teknologiajohtaja Kangas

3.11.2026

Eduskunta
Puolustusvaliokunta
HE 255/2026 vp

PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LAIKSI PUOLUSTUSKEKSINTÖJEN SALASSAPIDON TURVAAMISESTA

Yleistä

Nykyinen maanpuolustuskeksintöjä koskeva sääntely vuodelta 1967 on syntynyt aikana, jolloin puolustusteknologian toimintaympäristö, kansainvälinen yhteistyö ja teknologinen kehitys olivat merkittävästi erilaisia kuin nykyisin. Erityisesti puolustusteknologian kansainvälistyminen, Suomen Nato-jäsenyys sekä puolustusalan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan lisääntyminen edellyttävät sääntelyltä uusia toimintamalleja.

Olemme Naton keksintösopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä vuonna 2024 esittäneet, että kansallinen maanpuolustuskeksintölaki vaatii muutoksia, ja että yrityksille tulee mahdollistaa keksinnön omistajuus sekä patenttisuojan hakeminen Naton keksintösopimuksen mukaisilla menettelyillä. Olemme erittäin tyytyväisiä, että tätä kokonaisuudistusta on lähdetty toteuttamaan, ja **kannatamme esitetyn lain hyväksymistä**. Pidämme sen voimaansaattamista tarpeellisena suomalaisen puolustusteknologian ja puolustusteollisuuden toimintaympäristön kehittämiseksi.

Pidämme erityisen tärkeänä esityksen lähtökohtaa siitä, että puolustuksen kannalta merkittävänkin keksinnön omistajuus voi säilyä yrityksellä tai yhteisöllä. Tämä muodostaa kannustavamman toimintaympäristön innovaatioille verrattuna nykyiseen tilanteeseen, jossa pakkolunastuksen mahdollisuus on voinut heikentää yritysten halukkuutta investoida pitkäjänteiseen tutkimus- ja kehitystoimintaan.

Edelleen uudistus parantaa suomalaisen teollisuuden mahdollisuuksia osallistua Naton hankkeisiin, kansainvälisiin tutkimus- ja kehitysohjelmiin sekä jäsenvaltioiden väliseen puolustusteknologiayhteistyöhön. Uusi puolustuskeksintölaki veisi Suomen kansainvälisesti arvioiden lähemmäksi Nato-maiden yleistä käytäntöä, jossa valtion turvallisuusintressit ja yritysten IPR-oikeudet pyritään sovittamaan yhteen.

Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry

Eteläranta 10, PL 10, 00131 Helsinki
Puhelin 09 192 31
www.puolustusteollisuus.fi
1534510-8

PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY

LAUSUNTO

Teknologiajohtaja Kangas 3.11.2026

Toimeenpanon seuranta

Koska kysymyksessä on käytännössä täysin uusi laki, ja koska lain soveltamiskynnys tulee käsityksemme mukaan asettumaan varsin korkealle, kaikkia toimeenpanon ja lain soveltamisen mahdollisia kipupisteitä on hankala ennalta tunnistaa. Olemme iloisia, että esityksemme lain toimeenpanon seurannasta on sisällytetty hallituksen esitykseen.

Muodostuva ratkaisukäytäntö soveltamiskynnyksen osalta

Toimeenpanon seurannassa on tärkeää varmistaa, että lain käytännön toimeenpano vastaa lainsäätäjän tarkoitusta ja että salassapitomenettelyä käytetään vain poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa se on välttämätöntä maanpuolustuksen edun turvaamiseksi. Salassapitopäätöksellä puututaan aina elinkeinovapauteen, minkä vuoksi soveltamiskynnyksen on asetuttava korkeaksi.

Hallituksen esityksessä arvioidaan, että salassapidon kohteeksi voisi vuosittain joutua arviolta vain 1–2 patenttihakemusta. Pidämme tätä lähtökohtaa perusteltuna. Yritysten näkökulmasta ennakoitava ja johdonmukainen soveltamiskäytäntö on keskeinen edellytys sille, että uusi sääntely tosiasiallisesti parantaa innovaatioympäristöä.

Lain käytännön vaikutuksien kannalta on keskeisessä asemassa se, millaisen soveltamislinjan Pääesikunta tulisi patenttihakemusten osalta käytännössä ottamaan. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää, että lain toimeenpanossa Puolustusvoimien toiminnan ohjauksella varmistutaan siitä, että lain soveltamiskynnys asettuu lainsäätäjän tarkoittamalle erittäin korkealle tasolle.

Salassapitopäätöksen aiheuttaman vahingon korvaaminen

Ehdotuksen 8 §:n mukaan keksinnön salassapitopäätöksestä aiheutuneesta vahingosta on maksettava täysi korvaus todennäköisesti aiheutuvista taloudellisista menetyksistä. Kuten hallituksen esityksessäkin todetaan, puolustuskeksintöjen arvon määrittäminen on erittäin hankalaa. Erityisesti se on hankalaa juuri niissä tilanteissa, joissa keksintö joudutaan salaamaan ennen sen kaupallista hyödyntämismahdollisuutta. Näissä tilanteissa kaupalliset menetykset ovat vaikeasti ennakoitavia tai todennettavia. Lain toimeenpanon seurannassa tulee tarkastella myös sitä, miten täyden korvauksen periaate toteutuu.

Teknologiajohtaja Lauri Kangas